

Környezetbarát fatüzelés konferencia
2017. december 5.

A levegőszennyezés környezet- egészségügyi kockázatai

Dr. Páldy Anna PhD

Országos Közegészségügyi Intézet

Budapest

Tények 1

- A hazai környezet-egészségügyi kutatások – az Egészségügyi Világszervezet (WHO) vizsgálataival összhangban megállapították, hogy a kül- és beltéri levegőszennyezés miatt Magyarországon évente körülbelül 10 ezren halnak meg.
- A kutatási adatok az mutatják, hogy a felnőtt magyar lakosság életesélyeit 6-18 hónappal csökkentheti a szennyezett levegő.

Tények 2

- Az Országos Környezetegészségügyi Intézet már 2010-ben kimutatta, hogy a kisiskolások 30%-a szenvedett krónikus alsó légúti hurutban
- Okok:
  - használatban lévő lakossági fűtési berendezések
  - a nem megfelelő minőségű tüzelőanyag

CO mérgezés*

	2012	2013	2014
esemény	191	342	430
sérült	235	375	355
halott	14	13	12

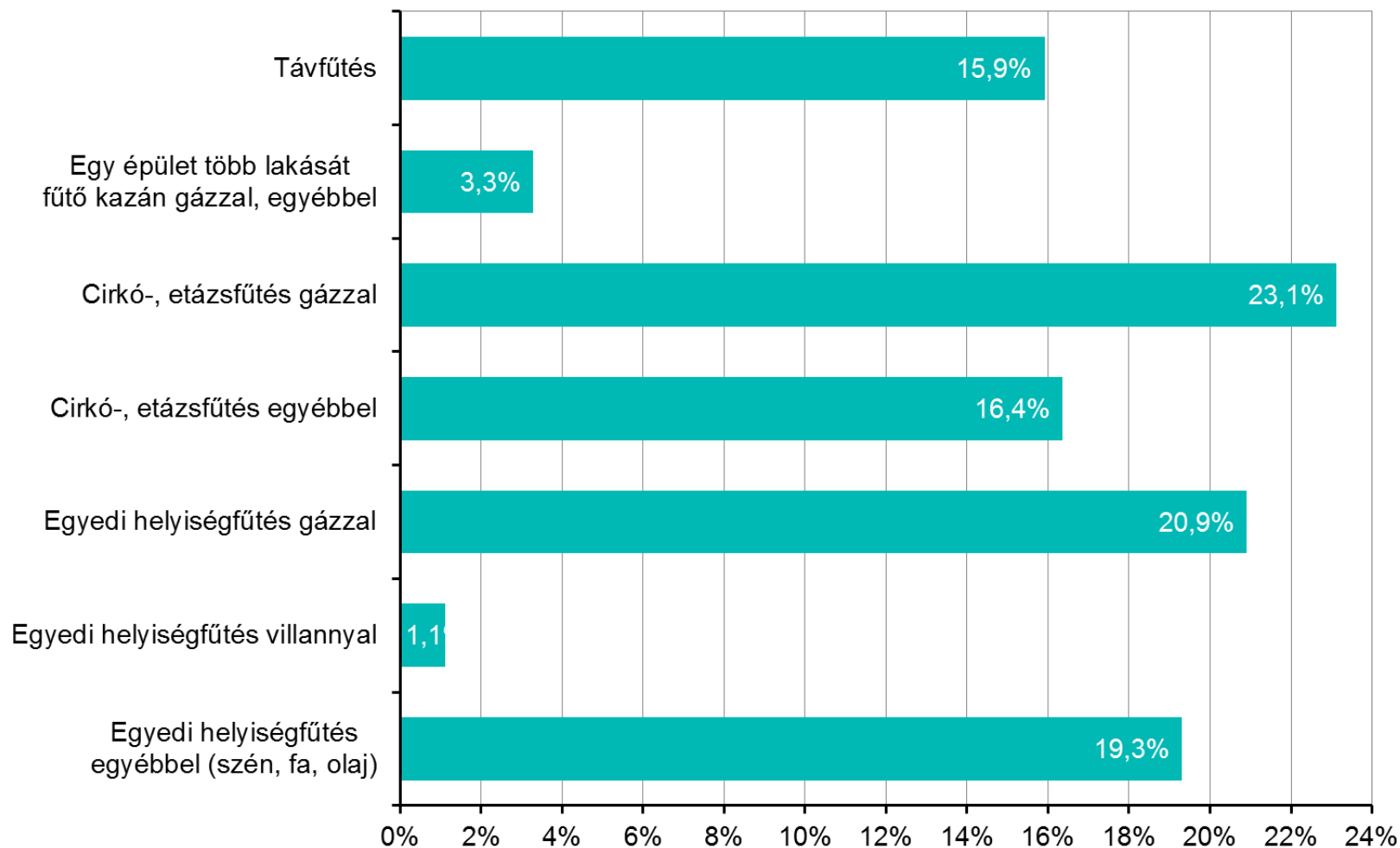
A CO mérgezéshez vezető legfontosabb körülmények:

- Szellőztetés nélküli, vagy rosszul szellőző helységben használt tüzelőberendezés
- Nem rendeltetésszerűen működtetett tüzelőberendezés
- Tüzelőberendezéssel párhuzamosan működtetett elszívó (konyha, fürdőszoba)
- Eldugult, repedt falazatú égéstermék-elvezető

•**Forrás: BM Katasztrófavédelem*

Mivel fűt a magyar lakosság?

A lakások megoszlása a fűtés módja szerint, (Népszámlálás, 2011.)

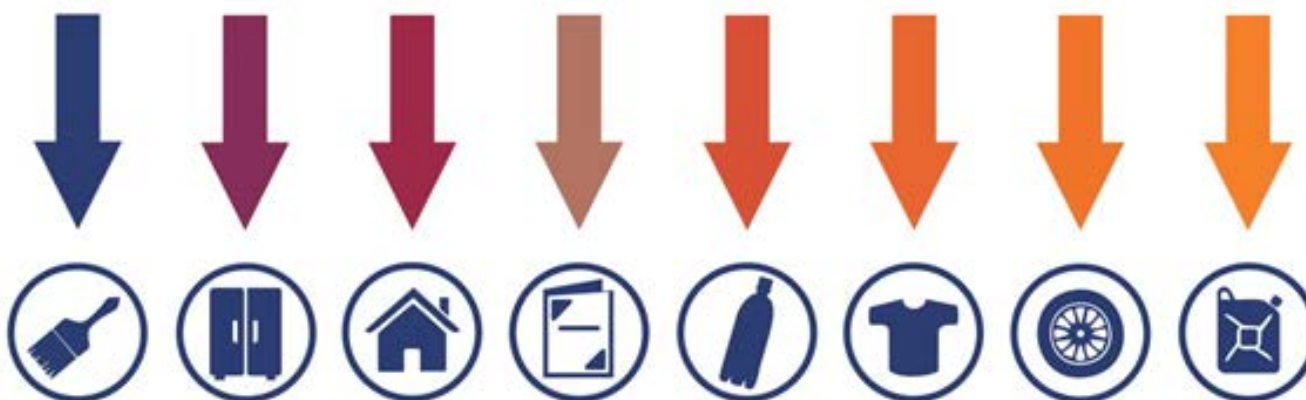
A probléma

- A teljes lakásállomány 60%-át képező családi házak 1/3-a, a társasházak lakásainak 25-30%-a vegyes tüzelésű berendezéssel rendelkezik.
- Főként a vidékien élők körében – sok esetben háztartási hulladékot, műanyagokat, nem kellően száraz fát, lignitet és barnaszenet égetnek, sokszor elavult berendezésekben, nem megfelelő tüzelési technikával, ami a káros anyag kibocsátás jelentős mértékű növekedését okozza.

TUDTA, HOGY HAZÁNKBAN A LÉGSZENNYEZÉS
MIATT ÉVENTE KIALAKULÓ 800 ÚJ TÜDŐRÁKOS
MEGBETEGEDÉSÉRT JELENTŐS RÉSZBEN
A HULLADÉKÉGETÉS FELELŐS?

NE ÉGESSEN MŰANYAG TARTALMÚ HULLADÉKOKAT,
NE MÉRGEZZE CSALÁDJÁT ÉS KÖRNYEZETÉT!

MELYEK AZ ÉGETÉS KAPCSÁN EGÉSZSÉGRE VESZÉLYES HULLADÉKOK?

KEZELT,
FESTETT,
LAKKOZOTT,
FÓLIÁZOTT
FELÜLETŰ
FA, FAHUL-
LADÉK, FA-
ROSTLEMEZ

RÉTEGELT
LEMEZ,
BÚTORLAP;

ÉPÍTÉSI
FAHULLA-
DÉK;

SZÍNES,
„FÉNYES”
PAPÍRHUL-
LADÉK;

MŰANYAG
HULLADÉK
(PL. PETPA-
LACK);

HASZNÁLT
RUHA,
RONGY;

AUTÓGUMI;

FÁRADT
OLAJ, ÜZEM-
ANYAG,

MIÉRT VESZÉLYESEK:

A MŰANYAGOK ALACSONY HŐMÉRSÉKLETEN CSAK MEGOLVADNAK, NEM ÉGNEK EL TÖKÉLETESEN, MÉG MAGAS HŐMÉRSÉKLETEN IS IGEN SOK RÁKKELTŐ ÉS MÉRGEZŐ ANYAG KELETKEZIK AZ ÉGETÉSÜK SORÁN.

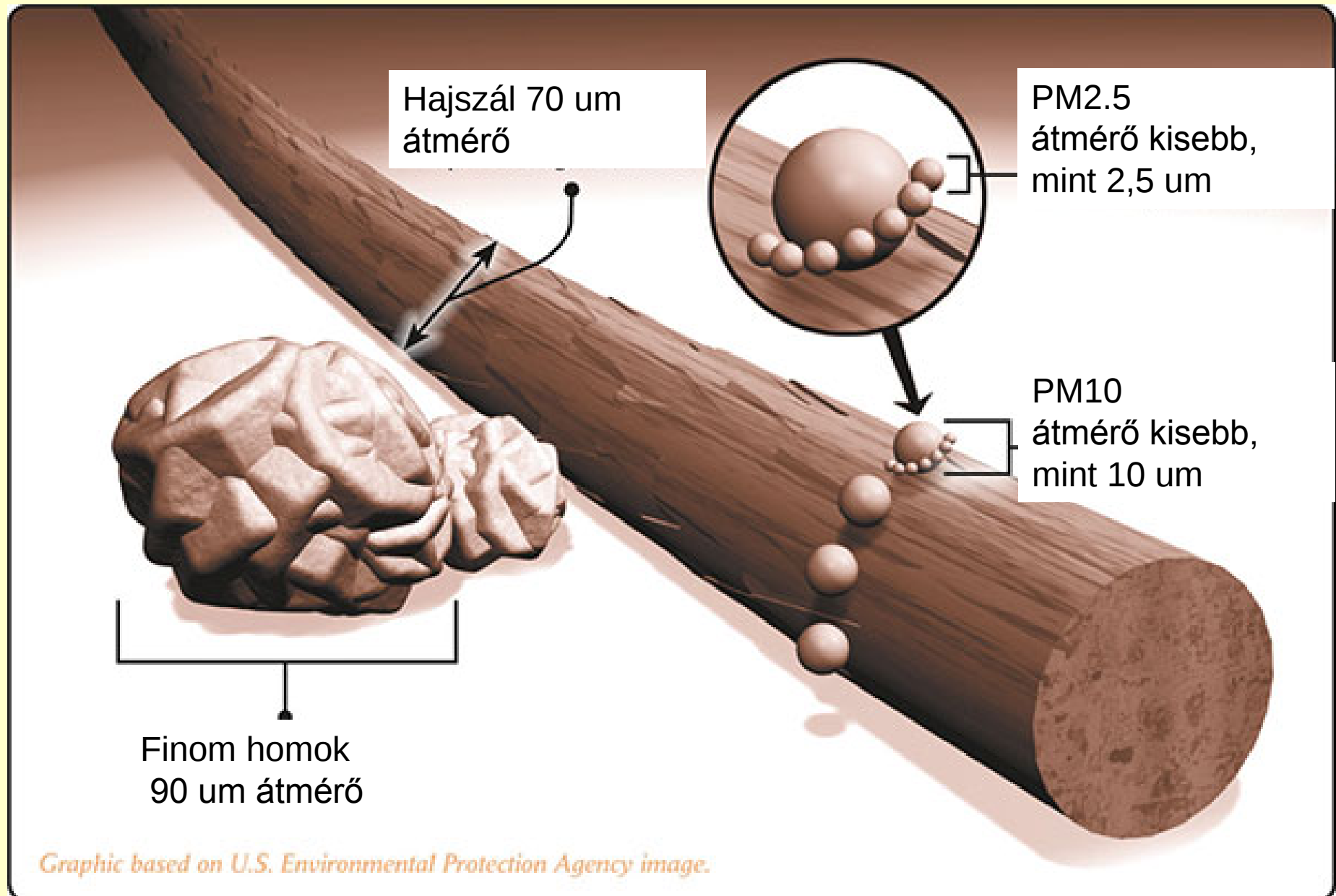
MÉG A JÓ MINŐSÉGŰ FA ÉGETÉSE SORÁN IS KELETKEZNEK VESZÉLYES ANYAGOK, KISMÉRETŰ PORRÉSZECSKÉK, ÍGY EZ A FAHULLADÉKOK, PAPÍR ÉS BÚTOROK ESETÉBEN MÉG VESZÉLYESEBB.

- A fenti anyagok égetése során általában keletkezik szén-monoxid, szén-dioxid, hidrogén-klorid, hidrogén-fluorid illetve számos egyéb, **izgató, maró hatású és rákkeltő szerves anyag.**
- A dioxin, a furán származékok, valamint a füsttel szétszóródó fémek (pl. a kadmium, cink, arzén, higany, nikkel, ólom, króm stb.) az égés során keletkező porral leülepszik a talajra, a növényre, és a táplálékláncon keresztül vagy közvetlen belégzés révén bejut az emberi szervezetbe – **rákkeltők!**
- PVC (műanyag flakonok, háztartási, gyógyszerészeti, kozmetikai termékek, gyerekjátékok stb.) égetése során szén-monoxid, vinil-klorid, dioxinok, klórozott furánok és sósav-gáz képződésével kell számolnunk - **rákkeltők!**
- Poliuretán égetésekor sárga füstfelhők jönnek létre, amik hidrogén-cianidot és foszfént tartalmaznak – **súlyosan mérgezők!**

- Fehérített papír (pizzás dobozok, mélyhűtött ételek dobozai) égetésekor halogénezett szénhidrogének jutnak a légkörbe és ezek a vegyületek **fehérvérűséget (leukémiát)** okozhatnak.
- Papír és karton égetésekor a feliratok **toxikus fém** tartalma szennyezi a környezeti levegőt.
- Régi farostlemez hulladékok elégetése során arzén és króm kibocsátással is számolni kell – **rákkeltők!**
- *Ha a tüzelőberendezés nem működik megfelelően, a tökéletlen égés során felszabaduló gázok egy része nem távozik a kéményen keresztül, így a szobában lévők egészségét – különösen a gyermekekét és időskorúakét – közvetlenül károsítja.*

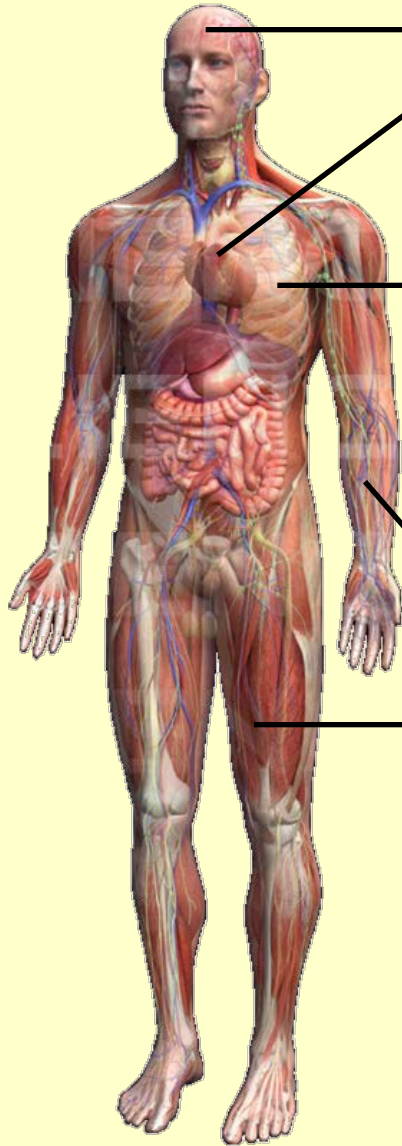
Mit nevezünk szálló pornak?

Hogyan alakulnak ki a káros egészségi hatások

- Percenként átlagosan 12-16 alkalommal lélegzünk, ezzel naponta körülbelül 16000 liter levegőt keringetünk át körülbelül 100 négyzetméternyi légzőfelületen.
- A belélegezhető méretű részecskék, a szennyező, káros anyagok a légutakba bejutva komoly egészségkárosodást okozhatnak.

A szálló por egészségkárosító hatásai

Romlik az agy és a szív oxigén ellátása, ritmuszavar léphet fel.

A tüdő gyulladásos reakciója, oxidatív stressz, a krónikus aspecifikus légzőszervi betegségek fellángolása, csökkent tüdőfunkció.

Fokozódik a vér alvadékonysága, perifériás thrombozisz keletkezhet.

Emellett szisztémás gyulladásos és oxidatív stressz tünetek is kialakulnak.

A PM hatása a gyermekek egészségére, fejlődésére

Mit károsít?

- a gyermekek idegrendszeri fejlődését, felfogóképességet, tanulást

Mit okoz?

- gyermekkori cukorbetegség is kialakulhat
- poros levegőben a kisgyermekek gyakrabban kapnak légúti fertőzéseket, valamint asztmát
- Koraszülést, kisebb születési súlyt

A szálló por rákkeltő

LEVEGŐ- SZENNYEZETTSÉG

A visegrádi országokban a halálozások egytizede közvetlenül összefüggésbe hozható a szennyezett levegővel, s azon belül a magas szállópor-koncentrációval. Lengyelországban az éves átlagterhelés is megközelíti az egészségügyi határértéket, vagyis fűtési szezonban a koncentráció akár annak többszöröse is lehet.

LENGYELORSZÁG

CSEHORSZÁG

MAGYARORSZÁG

SZLOVÁKIA

AUSZTRIA

FINNORSZÁG

SZÉN FELHASZNÁLÁS

Mennyivel részesedik a szén a háztartások energiafelhasználásából?

LEVEGŐMINŐSÉG

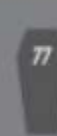
Mekkora a városi lakosságot érő éves átlagos $PM_{2,5}$ szállópor-koncentráció? (mikrogramm/ m^3)

Egészségügyi határérték: 25

HALÁLOZÁS

1000 halálozásból hányért okolható közvetlenül a $PM_{2,5}$?

Megjegyzés: 2013-ra vonatkozó adatok

Forrás: Eurostat

SZÁLLÓ POR

A levegőben eloszlott, szilárd vagy folyékony halmazállapotú finomszemcsés anyagok (particulate matter - PM) gyűjtőnéve. Fő forrásaik azok a koromszemcsék, amelyek a kététemű és dízelmotorok üzemanyagának tökéletlen égéséből, a szén- és fatüzelésből, illetve a hulladékégetésből származnak.

$PM_{2,5}$

A szálló porok leg-vesélyesebb csoportja, részecskeátmérője kisebb 2,5 mikrométernél (μm - a méter millionodrésze). A 10 μm alatti szálló porok belélegezve már túljutnak a garaton, a 4 μm alattiak a tüdőbe is bekerülnek, a 2,5 μm -nél kisebbek pedig javarészt végleg ott is maradnak.

Készült az E3G - Third Generation Environmentalism megbízásából.

Partner:

ENERGIÁKLUB
SZAKPOLITIKAI INTÉZET
HÖRÖZŐTARTÁLYKÖZPONT

Infografika: Infotandem

Forrás: Energiaklub

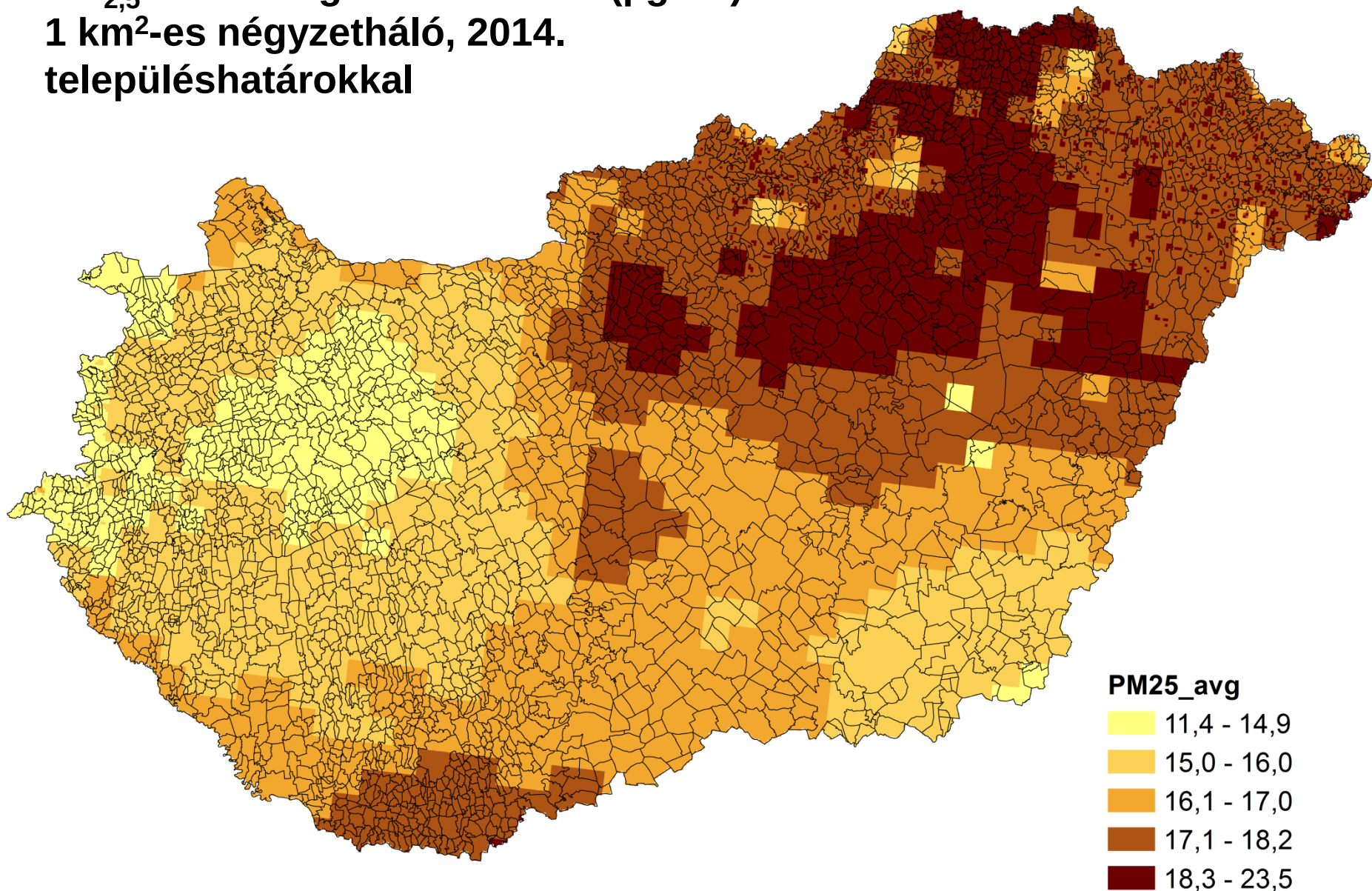
A WHO Nemzetközi Rákügynöksége (IARC) 2013-ban bizonyítottan humán rákkeltőnek minősítette a levegőszennyezést

A szilárd tüzelőanyagok használata a városokban évente

6-18 férfi idült alsó légúti hurut (COPD) miatti halálozásáért felelős 100.000 lakosra számítva,
Salgótarjánban volt a legmagasabb férfiak és nők körében egyaránt.

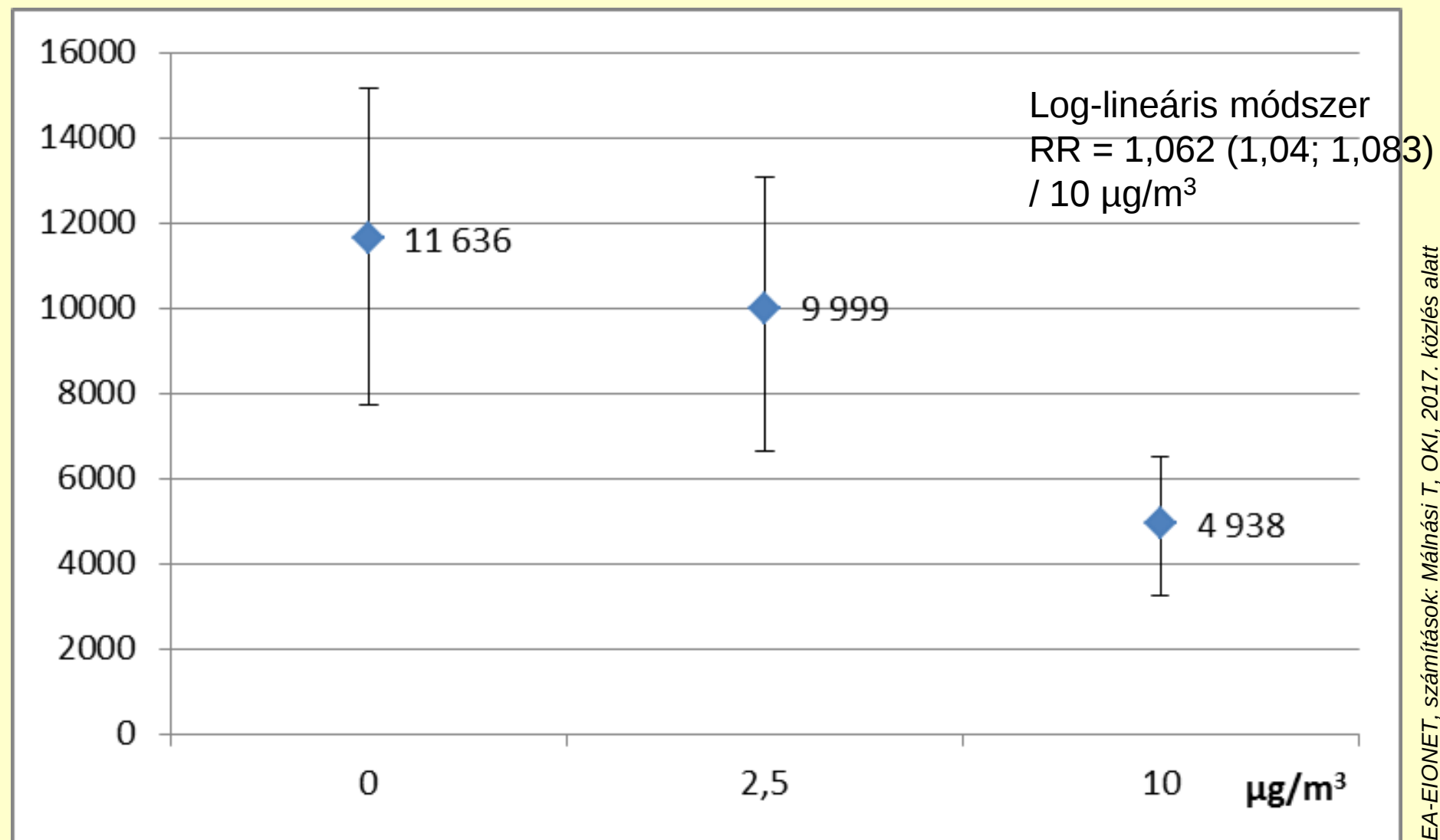
A légcső-, hörgő- és tüdőrák miatti halálozás esetében 100.000 lakosra számítva, átlagosan 10-18 férfi többlet esetért tehető felelőssé a szilárd tüzelőanyagok használata.

**PM_{2,5} éves átlag koncentráció (µg/m³)
1 km²-es négyzetháló, 2014.
településhatárokkal**

Forrás: EEA-EIONET, számítások: Málnási T, OKI, 2017. közlés alatt

**PM_{2,5} szennyezettség miatt bekövetkezett, természetes okok miatti halálozás
(BNO-10: A00–R99) becsült esetszámai országosan, különböző referencia
koncentrációknál, Magyarország, 30 évnél idősebbek, 2014.**

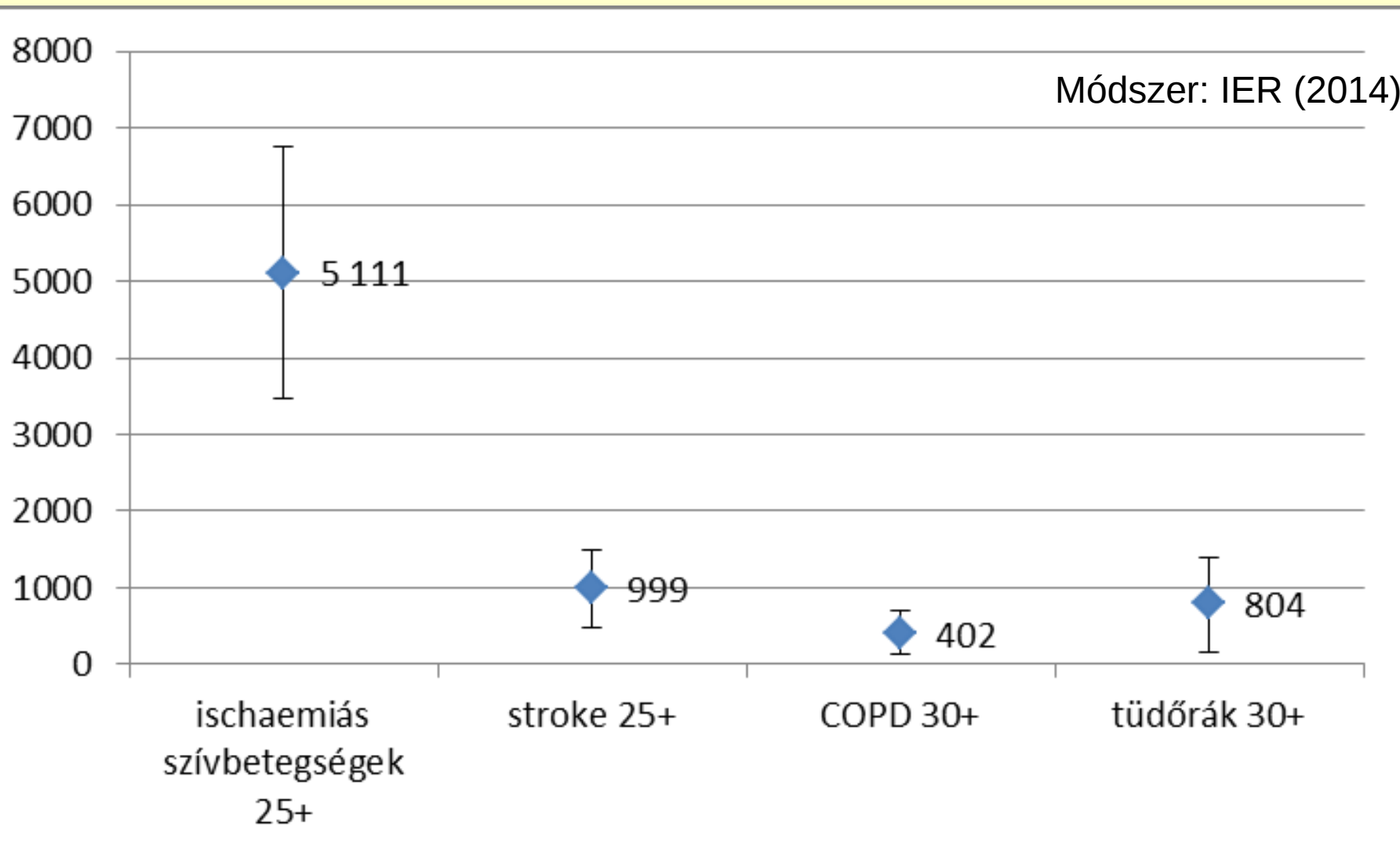
Referencia
konc:

elméleti

Európában mért
legkisebb

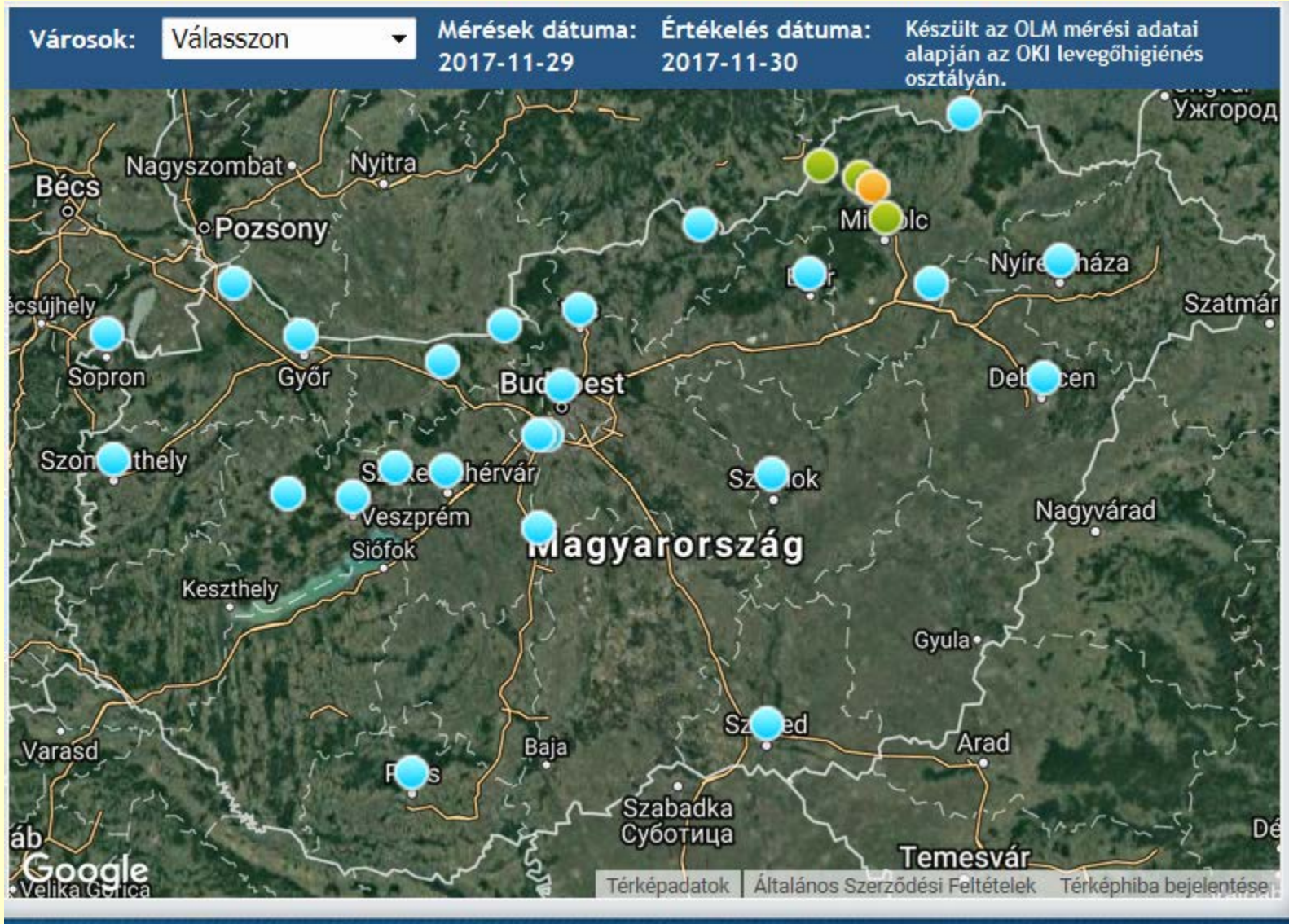
WHO Guideline value

PM_{2,5} szennyezettség miatt bekövetkezett specifikus halálozás becsült esetszámai Magyarország, 2014.

Összesen: 7316 (4223, 10327)

Lakossági tájékoztatás - Levegőhigiénés index

Lakossági tájékoztatás

ORSZÁGOS KÖRNYEZETEGÉSZSÉGÜGYI INTÉZET

INTÉZETÜNKRŐL   LAKOSSÁGNAK   SZAKMAI ÉRDEKLŐDŐKNEK   SZOLGÁLTATÁSAINK

Főoldal > Lakosságnak > Az illegális hulladékégetés veszélyei

[<< vissza a kategóriákhoz](#)

AZ ILLEGÁLIS HULLADÉKÉGETÉS VESZÉLYEI

- A hulladékok szabadban és házi tüzelőberendezésekben való égetésének környezetegészségügyi veszélyei

Fűts okosan!
Ne így!

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!